

Ongeschreven regels Chinese bedrijfsleven zijn barrière voor duurzaam ondernemen

Yvonne van der Heijden
Amsterdam

Duurzaam ondernemen in China staat gelijk aan het nemen van een hindernisbaan die een groot uitdagingvermogen vraagt. 'Op politiek niveau is het kwartje gevallen, maar lang niet diep genoeg', zegt directeur maatschappelijk verantwoord ondernemen (mvo) Frans Verspeek van onderzoeks- en adviesbureau Ivam. 'Duurzaam ondernemen sluit aan op het streven van de Chinese politieke leiders naar een 'harmonieuze samenleving'. Maar duurzaamheid betekent voor Chinezen toch vooral: "over twintig jaar nog bestaan".'

Verspeek en zijn collega's hebben de MVO Toolkit China ontwikkeld voor ondernemers in het midden- en klein bedrijf die in China maatschappelijk verantwoord willen ondernemen. Verspeek: 'Het doel is de beginnende ondernemer te laten zien wat in China de heikele punten zijn op het gebied van mvo. Het is een overzicht waar je zoal tegen aan kunt lopen bij je arbeidsvoorwaardenbeleid en je milieumanagement in China. We willen zowel investeerders van dienst zijn, als handelaren en uitbesteders van het maken van producten.'

Een van de grote struikelblokken is dat Chinese bedrijven gewoontegetrouw delen van de productie aan elkaar uitbesteden. Zelfs als de Nederlandse ondernemer zijn Chinese partner heeft

In opdracht van MVO Nederland, het ministerie van Economische Zaken en de EVD heeft Ivam de MVO Toolkit China ontwikkeld voor ondernemers in het midden- en kleinbedrijf. Zo worden zij geholpen met zaken als kinder- en dwangarbeid, zoals die zich kunnen voordoen in de textielsector, maar ook transparantie, corruptie, dwangarbeid en schuldarbeid, milieurampen en internationale standaarden komen aan de orde.

Foto: Reuters

goedgekeurd op het gebied van mvo, dan nog kan hij bedrogen uitkomen omdat het in China gebruikelijk is dat andere bedrijven een aandeel in de productie leveren. 'Een deel van bestelde kleding kan op die manier gemakkelijk in 'sweatshops' zijn gemaakt of door opkopers voor een habbekrats zijn gekocht van thuiswerkers op het platteland', aldus Verspeek. Hij benadrukt dat het vaak de Nederlandse ondernemers zelf zijn die de problemen veroorzaken door onmogelijke deadlines te stellen. 'Ze dienen te weten dat Chinezen nooit nee zeggen en dus voor een praktische oplossing kiezen.'

Ook het Chinese systeem om de bevolking te registreren ondermijnt het duurzaam ondernemen. Aan registratie in een stad zijn meer rechten gekoppeld dan aan geregistreerd staan op het platteland. Dat leidt per definitie tot een

ongelijke behandeling van medewerkers. 'Gelijke betaling voor een migrant van het platteland en een stedeling kan eenvoudigweg niet in China, omdat het registratiesysteem bepaalt welke rechten iemand heeft. Een ondernemer kan daar niet omheen.'

Voor de mvo-pijler milieu beschikt China volgens Ivam inmiddels wel over voldoende wetten, maar de invoering en de handhaving ervan zijn op zijn minst niet eenduidig. En een gelijk speelveld ontbreekt. De Chinese autoriteiten houden buitenlandse bedrijven scherper in de gaten bij het naleven van milieuregels dan lokale bedrijven. 'Het is een gegeven waar buitenlandse bedrijven mee moeten leren leven', meent Verspeek. 'In principe moet je altijd aan de wettelijke regels voldoen, ook al doet een ander dat niet. Een bedrijf dat mvo hoog in het vaan-

del draagt, zou op zich al meer moeten doen dan wettelijk vereist is.'

Ook het voldoen aan wettelijke regels garandeert in China niet dat een bedrijf verantwoord met het milieu omgaat.

Het lozen van afvalwater op een openbaar riool betekent vaak dat het water ongezuiverd blijft. 'Zelfs in de steden gaat nog maar een derde van het rioolwater via rioolzuiveringsinstallatie terug het milieu in.'

Het ontbreken van transparantie op velerlei gebied is een andere kwestie die haaks staat op verantwoord ondernemen. Zo is het vaak niet duidelijk waar bepaalde verantwoordelijkheden liggen of aan welke eisen moet worden voldaan om een vergunning te krijgen. Bovendien is corruptie endemisch en zijn data notoir onbetrouwbaar.

Verspeek geeft ook aan dat in de

praktijk vaak verwarring ontstaat omdat de Chinese taal bepaalde mvo-gerelateerde begrippen ontbeert. 'Bij het verzoek om een bedrijf te bezichtigen dat volgens het systeem van 'schoner produceren' werkt, werden wij naar een schoonmaakbedrijf gebracht.'

Verspeek wil Nederlandse bedrijven niet ontmoedigen naar China te gaan. 'Integendeel', zo benadrukt hij, 'er zijn voldoende bedrijven in China waarmee je een op mvo gebaseerde zakenrelatie kunt aangaan. Maar het betekent dat je als ondernemer een lange weg zult moeten afleggen. Allereerst zul je je moeten verdiepen in de lokale omstandigheden. Daarnaast is het opbouwen van een vertrouwensrelatie met je potentiële zakenpartners essentieel om zekerheid te verkrijgen dat het in China loopt zoals je als Nederlands bedrijf wilt.'

Ivam Voor ondernemers

- Het is een onderzoeks- en adviesbureau voor milieu, arbeidsomstandigheden en maatschappelijk verantwoord ondernemen (mvo)
- Het is voortgekomen uit de Interfacultaire Vakgroep Milieukunde van de Universiteit van Amsterdam
- Het is sinds 1993 een bv met als enige aandeelhouder de Universiteit van Amsterdam
- Met een omzet van €1,5 mln per jaar en 30 medewerkers

